

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 120 Lei
Pe jumătate
de an . . . 60 Lei
Exemplarul . . . 3 Lei

ROMÂNUL

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC ARAD

REDAȚIA
și
ADMINISTRAȚIA
ARAD
Strada Horia No. 2.
(Clubul Partidului
Național Țărănesc)

Patriotism liberal

Excesele de patriotism și monopolizarea lui au fost, în toate vremurile o specialitate liberală. Atât însă că patriotismul liberal a fost, și se dovedește a fi și azi, o trâmbitare, în lumea mare, a unui sentiment pe care nici odată vlăstarele fanariotice nu l-au nutrit. Cel puțin actele lor, cari au făcut capitole în istoria României, nu confirmă altceva.

Marile evenimente cari, în adevăr, au contribuit la propășirea țării și neamului, au avut, drept inspiratori, alte persoane decât acele produse de cluburile liberale. Totuși acest partid își revendică cele mai de seamă fapte din istoria României actuale.

Cât de justificată este această revendicare, cât de preocupați sunt dlor de interesele momentane și viitoare ale țării ne dovedesc în deajuns cele petrecute cu ocazia crizei în Regență din zilele trecute.

Guvernul țării, inspirat de clara vedere a dlui Iuliu Maniu a înțeles să soluționeze criza așa cum se știe. Și țara, zmăcită pentru moment din mersul ei, se vede iarăși în normal, ca și când nimic deosebit nu s'ar fi petrecut.

Cu toate acestea, fără să aibă un temei serios, izbiți numai de o teamă de nimeni înțeleasă, împinși de aceeași dorință de a se vedea în scaunul puterii, liberalii tipau că guvernul pregătește o lovitură de stat. Vroiau, pe semne, să provoace o vrajbă și se refereau la națiune — pre-

cum au făcut-o și averescanii — care, inconștientă, era târâtă spre abisuri văzute numai de ei.

Câtă grijă, câtă atențiune, pentru biata națiune, pentru năpăstuitul popor românesc! Și acestea din partea unui partid care zece ani de zile nu făcea altceva decât exploata și batjocorea aceeași națiune, același popor. Un deceniu liberali au săvârșit nelegiuiri și au legiuit nedreptatea și corupția, un deceniu au supt, ca vampirii, sângele acestui popor, un deceniu au răstignit această națiune. Și n'a dat Dumnezeu un moment, în care, aceste hiene cari lingeau lacom trupul aproape lipsit de viață al națiunii, să se fi căit.

Abea acum când li se pare că, sub bandajul pus de guvernul legalității, rana s'a vindecat și durerile operei lor sunt uitate, acum îndrăznesc să urle despre preținse ilegalități: Urletul lor este însă miolăitul lupului către iezii din cortul caprei.

Se'nșală amar liberalii dacă cred că melodiile false ale flășnetelor lor, atât de bine cunoscute, vor pătrunde vre'odată la sufletul poporului. Ei și-au dovedit patriotismul atunci când, sub masca lui puși să păzească și sporească avutul țării, îl furau pizii de corifeii cari astăzi intră mereu la puscărie în urma anchetelor deschise.

Nu, nu! Falșul patriotism liberal și-a trăit epoca. Am intrat în era adevărului, dreptății și a muncii creatoare.

Chemariștii și Voinicii

Organizarea tineretului național țărănesc preocupă de atâta timp presa noastră cotidiană. Atâția chemați și nechemăți și-au spus cuvântul asupra acestei organizații, din care în cele din urmă rezultă, că această mișcare a tineretului național-țărănesc este o realitate. Primim cu toată simpatia criticele din partea oamenilor nepreocupați decât de binele acestui Neam, dar nu vom reflecta la părerile boșorogilor politice românești a celor două partide cari tot „răstoarnă“ guvernul prin manifeste și afișuri.

Mai mult, decât orice, a dovedit necesitatea de organizare a tineretului, recentul atentat odios, dar din fericire neizbutit împotriva iubitului nostru ministru de interne Dl. Al. Vaida-Voevod. Atentatul criminal încercat împotriva ministrului nostru de interne nu este opera unui nebun, după cum le place unora a crede. Goldenberg este vnealta oarbă căzută la sorți din urna criminală a tineretului comunist ce nu doarme.

Organizarea tineretului național țărănesc pornește dela tinerii ce s'au grupat acum patru ani la Cluj în jurul ziarului „Chemarea“, și de aici numele lor de „chemariști“.

Grupăți în jurul ziarului „Chemarea“ și-au spus cuvântul cu toată vigoarea și francheța ce caracterizează vârsta tineretului. Au încolțit cu condeiele lor, poate prea puțin cizelate, dar cu o hotărâre de fauatici, debandada și imoralitatea ce cutropise ca o pecingine viața noastră publică în urma guvernării liberalilor și averescanilor. Era deci foarte firesc ca această tinerime idealistă să se ralieze la opera grea ce o ducea de atâta vreme Partidul național-țărănesc, trădat și părăsit de atâția în momentele cele mai grele. Atât liberalii cât și slugelile lor au simțit primejdia ce i așteaptă prin revărsarea în șuvoaie precipitate a acestei vigori tineresti, organizațiile lor hibride bazate pe interese meschine materiale, trosneau de loviturile sigure ale acestei tinerimi entusiaste și pentru aceea atât Dl. Duca cât și Dl. Goga le-a suspendat apariția gazetei.

Credeau poate că prin aceasta vor stinge elanul acestor tineri ce nu cu noșteau obstaco! în calea lor. Dar impozanta adunare dela Alba-Iulia a dovedit din plin, ce înseamnă forța acestor tineri. Dacă popularitatea Dlui Iuliu Maniu a făcut să se adune atâta lume la Alba Iulia, — apoi organizarea și conducerea masselor îi revine tinerimei „chemariste“, care își avea deja organizații în toate centrele Ardealului.

Conducătorii Partidului național-țărănesc au apreciat în justa ei valoare această organizare a tineretului. Căci doar o superficială cunoaștere a istoriei îți va arăta irefutabil, importanța deosebită ce au avut o în marile mișcări de reforme, ale neamurilor, din toate timpurile, tineretul. Or, lupta ce a dus o

Partidul național-țărănesc nu mai era o luptă de partid, ci era războiul Nației împotriva unui sistem care nu mai putea continua fără a primejdui această Nație în însăși existența ei.

Sunt momente când chibzuiala prea cumpătată a bătrânilor trebuie înlocuită cu hotărârile rezezi și practice ale tineretului. Prima și cea mai mare adunare de afirmare politică a naționalității noastre dela 3/15 Mai 1848 — ca s'o amintesc pe aceasta — este în mare parte opera celor treizeci de canceliști ce studiau la Murăș-Oșorheiu, — după cum ne spune bătrânul ziarist Gheorghe Barițiu în a Sa Istorie a Transilvaniei, — având în frunte pe tinărul Avram Iancu, pe atunci de 24 ani, devenind mai în urmă ceace știm cu toții.

Organizațiile de chemariști nu s'au oprit la jumătatea drumului' organizează în același fel și tineretul țărănesc dela sate în așa numitele cete de voinici. O necesitate categorică a timpului impune organizarea tinerimii, ca să nu fie lăsată pradă tentativei de ademenire a celor ce pescuesc în apele tulburi.

Cu ce contrapropagandă mai eficace vom răspunde organizațiilor de „levente“ ale Ungariei revanșiste? decât organizarea tinerimei noastre, după cum a ripostat și prietena noastră Cehoslovacia cu reorganizarea tinerilor „socoli“.

Nu înțelegem deci de unde atâta teamă de această tinerime a „chemariștilor“ și a „voinicilor“. Să fie siguri, domnii ce critică această organizație că atâta timp cât această tinerime va lupta sub flamura Partidului condus de dnii Maniu și Mihalache, nu vor servi decât binele Țării.

Convocare

Membrii Comitetului Județean al Organizației Partidului Național-Țărănesc, cu domiciliul în Arad și județ, sunt rugați a participa necordționat la ședința care va avea loc Vineri 25 Octombrie orele 10 a. m. în localul clubului P. N. Ț. din str. Horia N. 2.

Având la ordinea zilei chestiuni de mare interes obștească, ce nu sufăr amânare, dnii membrii sunt rugați insistent să se prezinte la ședință în număr și fără întârziere.

Arad, 18 Oct. 1929.

Dr. Ștefan C. Pop
Președintele Org. Jud.
a P. N. Ț.

„Citiți și răspândiți
„Românul“

Congresul funcționarilor dela justiție

De acord cu funcționarii, cerem măsuri radicale

Luni, la 14 cor a avut loc la Sibiu congresul funcționarilor dela justiție. Funcționarii din Arad au fost reprezentați prin d. Const. Brădeanu grefierul parchetului din localitate. Dorința unanimă a funcționarilor intruniți în congres — a fost ca Ministerul să grăbească cu noua încadrare a funcționarilor de tribunale și judecătorii pe lângă luarea în considerare a pregătirilor școlare și a vechimei. Majoritatea nemulțumirilor a pornit din cauză că regimurile trecute au comis mari nedreptăți cu funcționarii ardeleni, cari deși dispun de mari pregătiri școlare au fost încadrați în grade inferioare și supuși unor grefieri cu pregătiri nici de șase clase primare. Congresul a votat o moțiune, cerând ministerului de justiție încadrarea funcționarilor de justiție în trei clase, după cum dispun sau nu de clasele primare, de patru

clase medii sau de opt clase liceale și bacalaureat.

Ne asociem acestei dorințe juste a funcționarilor de justiție solicitând ministrului să introneze și la numirile și înaintările în serviciile justiției respectarea legii de organizare, înlăturând pe funcționarii fără pregătiri școlare și anulând numirile și înaintările făcute până acum cu desconsiderarea dispozițiilor legii referitoare la pregătirile cerute funcționarilor. Aceasta cu atât mai mult, cu cât universitățile dau anual noi contingente de tineri pregătiți și aceștia sunt nevoiți a face pe impiegații sub șefia unor grefieri cari nu dispun doar nici de clasele primare complete.

Apelăm la considerațiunile dlui prim-ministru Maniu și cerem măsuri radicale și necruțătoare de purificarea funcționarilor justiției. *Krax.*

Tineri Români, înscrieți-vă în roata voinicilor!

**Achitați abonamentul
la „ROMÂNUL“**

BULETINUL AGRICOL

al Camerei de Agricultură a Jud. Arad.

Prețul cerealelor pe piața din Arad în ultimele zile.

Grâu . . Lei 530—540— per 100 kgr.
Orz . . „ 330—350.— „ „ „
Ovăș . . „ 330—340.— „ „ „
Porumb „ 290—300.— „ „ „

Vite nu s-au adus în obor din cauza boalei.

La prețurile cerealelor s'a constatat o tendință de urcare față de săptămâna trecută mai ales în centrele Buteni, Aradul nou și Cermeiu.

Situația agricolă a Județului

Culesul porumbului este terminat. De prezent sunt în curgere lucrările cu tăiatul, legatul și căratul tuteilor depe holde, precum și a pregătirii pământului pentru însemnările de toamnă. Semănatul este în curgere. În unele locuri se văd și semănături răsărite. Prelucrarea pământului este foarte anevoioasă din cauza secetei, ploaia căzută a fost prea puțină pentru a putea schimba situațiunea.

În gospodăriile bine înzestrate se folosesc cu mare succes mângălae (tăvălugi) pentru spart bruşii și grapele cu dişuri.

Un sfat bun pentru agricultori: Toate lucrările pregătitoare pentru facerea urui pat bun seminței să se facă înainte și nu după însemnare.

Aviz.

Camera a înființat în magazia ei din Arad o stațiune de tratarea grâului cu praf contra mălurei, unde se tratează la dorință gratuit grâul selecționat ridicat din magazia Camerei. Asemenea a distribuit pentru folosință gratuită 3 aparate de tratare, comunelor din jurul Aradului.

Mașini de semănat.

Având în vedere că mașinile de semănat sunt toate vândute și cum ni se prezintă zilnic cereri deși termenul de însinuare a comenzilor a fost 15 Aug. din partea agricultorilor cari fiind acum pe deplin convinși de prețurile avan-

tagioase și reducerile speciale ce le obțin, roagă comanda mașinelor pe data de 1 Decembrie 1929 pentru a le putea avea la însemnările de primăvară. Camera a hotărât să fixeze un nou termen pentru prenotarea comenzilor până la data de 15 Noiembrie ac. în condițiunile stipulate în Publicațiunea din 18 Iulie 1929.

Rugăm pe agricultori să insinueze momentan Camera despre eventualele reduceri de prețuri pentru a putea lua din timp măsurile necesare pentru apărarea și stărpirea lor.

Totodată avizăm pe agricultorii că din magazia Camerei se poate primi Superfosfat de 18% cu prețul de Lei 380 per 100 kgr.

Asemenea aducem la cunoștința agricultorilor că cele 26 triere rezervate pentru înființarea de stațiuni pentru curățirea gratuită a semințelor de grâu necesare la însemnare s-au distribuit toate.

Direcțiunea Camerei

OO OOOOOOOOOOOOOOOOO

Primit spre publicare: Domnul Dr. Iustin Marșicu, Prefectul județului Arad, a binevoit a ordona suma de 5000 lei pentru biserica noastră din comuna Ciued.

În numele comunei bisericesti aduc vii mulțumiri preonoratului Domn Prefect pentru bunavoință manifestată față de comuna noastră bisericască.

Terentiu Miclușia
paroch ort. rom.

OO OOOOOOOOOOOOOOOOO

Fleștecăre tinăr Român cu credință către Patrie, Tron și Patrie N. Țărănesc intră în roata volnicilor.

OO OOOOOOOOOOOOOOOOO

Dau lecții de limba itaiană. Profesor A se adresa la administrația ziarului.

**Citiți și răspândiți
Românul**

Foiletonul nostru.

La mai mare!

Majurul Nae era cel mai tipic dintre reangajați. Negru ca corbul și mustăcios. Era și cel mai activ. Foia personală conținea numai mențiuni bune. Nici nu se putea altfel căci unde trebuia treabă bună acolo numai Nae a fost. Toți l-au iubit, ofițeri și soldați deopotrivă. Recruții aveau însă o frică teribilă mai ales când îl auziau strigând. — Măi, mă, da tare prost te a făcut mă-ta, care, tat-o te a trimis p' aici? Trage bă, fugi bă. Măi, bălțatul fire-ar satu' al dracului, ce tot moțai și nu faci nimic, treci la post, tu mă schimbă garda, că de nu te pun la dușumea de scapără schintei... Cam astea erau exploziile cele mai blânde.

Se 'ntâmplă să se facă o inspecție. Majurul Nae nu mai amuți din: Mă, leatule să mi te barbieresti; tu, mă fă-ți bocancii; dați 'nainte cu spor, băeți, azi ca azi, mâine-i a noastră. Și săreau băeții, nu pentru că era așteptat „Don“ General și nici de teama maju-

rului Nae, ci numai pentru a i face pe plac. Le plăcea și lor treaba bună. În ziua din pricină, iată că Nae își adună bateria și face eel dintâi o inspecție. Trecu în revistă pe fiecare și îl controlă cu multă grijă. Erau bine băeții. Văzu asta și Majurul Nae, dar pentru ca flăcăii să nu se prea încreadă strigă arătând supărare; Tot v'am spus mă, să cusuți nasturii. Nainte fuga marș, direcția la dormitor și cusuți i. Nu trecu câte va secunde și erau 'napoi toți cu nasturii cusuții. Atunci majurii Nae se împoartă în sabie în fața coloanei și după ce comandase „drepti“ începu să le țină școală,

— Știți voi mă cine vine astăzi?! Ia spune mi tu, din Gorj.

— Trăiți don' majur, azi vine don Generar...

— Ia zâi și tu, mă din Ibașfălău!

— Trăiți, don majur, astăzi vine don Ghinărar.

Mai spune și tu, hăl, din Checheci!

— Trăiți don majur, iac' acu' vini d' on Ghiniral!

Stârpiți mărăcînii și bălăriile

Știți cu cât s'ar spori rodul pământului dacă s'ar stârpi buruenele, ciulinii și mărăcînii, care cresc pe holde, pe răzoare, pe poteci, pe mijlocul drumurilor luncilor, pe zona căilor ferate, prin șanțuri și pe marginea șoselelor? Cel puțin cu un sac la 5, una peste alta adică, într'un an bun, cu vre o 200.000 de vagoane în toată țara!... E ceva, nu e așa frate plugar?

Și apoi, mai e încă altceva: prețul mare la marfa frumoasă și sănătoasă care iese depe holda fără buruene și mărăcînii: tot bob și bob, fără necurățenii, fără sfărâmături! Și mult și bun.

Din două părți te fură buruiana dracului: odată îți scade magazia — apoi îți scade prețul.

O zicătoare bătrână spune așa: „Buruiana mănâncă din aceeași strachină cu plugarul“.

Drept e. De n'ar fi bălăria, strachina ar fi mai plină și plugarul mai sătul. Căci buruiana sugă tot de acolo de unde sugă grâul: ia din porția lui și îl slăbește; îi ia lumina — că îl umbrește; îi ia aerul, că îl înăbușă; îi ia umezeala, că i o sugă; sugă din sângele pământului ca lipitoarea, din sângele omului; în loc să lase să curgă în vinele firului de grâu ori de porumb, să l crească și să i ingrase rodul.

Mare pagubă, fraților. Aproape un sfert din pământ, aproape un sfert din muncă — se duce de pomană, să hrănească bălăria.

Dar paguba cea mare nu vine numai din ce mănâncă buruiana. Vine din altă parte: buruiana e culcuș de boală; și e gazda hoților câmpului: a gândacilor și gândănișilor cari prăpădesc holdele.

Sub frunza și subțioara crăcuțelor se încuibază și se întind molime grozave, cum e rugina grâului, care este un fel de ciupercă ce nu se vede decât cu ochianul și care se așează și se desvoltă pe un fel de măceș ori pe dracilă.

În tufișurile de mărăcînii, pe scaeți și pe buruene se depun ouăle din care

ies gândaci negri și cafenii, care se năpustesc în lanurile cu grâu primăvara și sug miezul bobului când e în lapte. Lucrul se vede mai ales pe fâșiile mărunte ale sătenilor unde sunt hotare dese pline cu mărăcînii și unde grâul se seceră cu mâna ori cu coasa, oclicându-se boziile, pălămida și alte buruene purtătoare de sămânțe de gânganii. Se observă deasemenea pe la capul lanurilor despre drumul de fer, pe zona și în șanțul căruia se găsesc mărăcînii și bălării.

Și așa, boala prăpădește holda, gânganiile o împuținează; — iar ce rămâne, marfă slabă fără preț: amestecată cu tot felul de necurățenii — semănțe și rămășițe de bălării — cu grăunțele înjumătățite ori numai coajă fără miez — de strâmbă din nas negustorul și se îndreaptă în altă parte. Și când te gândești că de multe ori, plugarul și-o face singur, cu mâna lui.

Ce însemnează atâtea hotare între petecele de pământ lăsate inadins cu mărăcînii și scaeți pe el?

Pământ pierdut, sămânță de boală, milioane i miliarde de ouă de viermi gândaci distrugătoare: iată ce însemnează.

Dacă te temi că vecinul lacom se împinge cu brazda, pune țaruși ori piatră, ori mai bine ici și colo câte un pom — ori o răchită.

Nu ți lăsa hoțul în casă.

Trebuie să sărim cu toți, ca la război, să distrugem „inamicii câmpului“ mărăcînii și bălăria. Să facem cum se zice, „mobilizarea generală“ și să dăm „Atacul pe tot frontul“.

Lupta nu e ușoară: bălăriile sunt multe, se prăsesc repede, s'au învățat cu pământul și cu clima și s'au oțelit.

Dar plugarul harnic le dă de hac. Fiecare boală își are leacul ei.

Sunt bălării cari se înmulțesc din semințe: pălămida, țurita (ii mai zice lipiciu sau cornățel), știrul, ștevia, mohorul, cânepa și meul sălbatec, volbura și câte altele. Unele din ele se prăsesc cu nemiluita. Așa de pildă un fir de muștar de câmp dă 4.000 de

— Bine, mă. D'acu de te o chema la el, cum te prezinți. Să l vedem pe Samu.

— Io fac, don majur, numai să fi ma tale ca un don ghenar...

— Ei, drăcia dracului. Sai nainte sau îți tai perciunele...

— Io fac don majur, să fiu io al dracului, numa chit să fii dtale ca un don ghinerar;

— Mă, murgule, faci nu faci... Se infurie majurul Nae de îndărătnicia lui Samu.

— Tri îți don majur, io face tot, numa spuni ma taluță așa o țiră, vină Samu ici, du te Samu colo și io, io face tot.

După o „ușoară“ îmbrânceanță Samu se execută fără șovăială;

— Tri îți don C.C. Chenerar io sunt Samu, dila bateria 2 (doi),

— Nae majurul îl mai îndreptă dar tot n'a mers.

— Ascultați băeți — continuă majurul Nae instrucția — pe orice nume să vă chem, voi să vă executați, și de ori unde să fiți, să nu spuneți nimic, ați înțeles?!

— 'Nțeles; trăiți! strigară feciorii în cor.

— În sfârșit sună goarna, bateriile se adună la inspecție, în curtea cazarmei. Nae majurul se postă în fața bateriei sale. „Are să reușească bine“ își zicea, sucindu-și mereu mustața. Trecură cinci, zece, cincisprezece minute și veni și timpul de sosire a generalului. Goarna sună și iată că a sosit. Comandanții de baterii și ofițerii așteptau în „drepti“ ordinele. Generalul, la aparență foarte sever, era dintre cei mai buni ofițeri și se văzu și de astă dată că nu ascunde nici o penalitate de dat. Era foarte bine dispus. Rădea. Făcea glume de râdeau și ofițerii nu mai un tinăr sublocotenent eșit de curând din școală nu îndrăzni să râdă, stătea ca lumânarea la distanța regulamentară. Nae majurul ascuns după teiul din curte observă chefel generalului și gândi ce gândi, să facă una bună.

După scurte comunicări oficiale generalul ajunse în fața bateriilor. Comandanții își luă locul și comandă pentru onor.

săminte — iar un fir de mac roșu, chiar 50.000! Un profesor dela școala de agricultură cea mare din București (d. Tr. Săvulescu) a vrut să știe cam câte semințe de burueni pică pe un metru pătrat de pământ (adică un pas înainte, un pas în lături) și pe o grosime de un lat de mână. Știți câte a găsit? 34.239! Noroc că nu pot răsări și nu pot rămâne toate.

Aceste bălării din semințe se distrug ușor; arătura repede la miriști (scrisoarea 1), plevilă și prășilă cât mai des, smulsul pălămiei; iar la rotație (scrisoarea 6 a) ții seama ca după planțele în cari se prădesc bălării să vii cu altele care le înăbușe (lucerna, trifoiul) ori cu plante care se prădesc (cum e porumbul, cartofii și altele).

E mai greu de luptat împotriva buruenelor care se prădesc în rădăcină: pirul, bozia, coada calului, șovarul și altele.

Acestea se stărpesc numai așa; arături adânci, grăpare puternică cu dinți de fer, adunarea rădăcinilor la un loc și... dat foc; apoi semănat plante care le înăbușe (ca lucerna) sau care se prădesc des; și unde se arată burueana, după ea cu sapa.

Cât privește mărăcini; toporul, sapa lopata — și apoi focul! Iată leacul.

Și acum cu toți la lucru.

Atac din toate părțile.

Dirjecția căilor ferate a luat măsuri să stărpească toți mărăcinii și toate bălăriile din zona drumurilor de fer, așa ca pe ea să crească numai fân curat, lucernă și trifoiuri; iar unde ține apă; richite de preț.

Ministerul Lucrărilor Publice a dat ordin inginerilor, picherilor și cantonierilor să taie toți ciulinii și mărăcinii din șanțurile și depe marginile șoselelor.

Tot astfel Ministerul de Domenii și de Interne — la primării, pentru izlazurile comu ale. Cei cari nu vor îndeplini ordinele vor fi aspru pedeșiți. Dar atacu de piept trebuie să-l ție inșiși plugarii; orice mărăcină, orice bălărie și din curte și din grădină, și depe câmpie — scos din rădăcină și la foc!

Și o lege va trebui să silească pe cel îndărătnic ca să nu păstreze prin lenevia lui, pe pământul său necurățit, cuibare de boale și gănganii, care se

întind apoi alături și pe bucata celui harnic.

Puneți mâna oameni buni și săriți; cu plugul, cu sapa, lopata și focul; și distrugeți bălăriile și mărăcinii.

Iarba rea din holdă piară,
Piară mărăcinii'n țară.

I. Mișalacșe

Ministrul Agriculturii

Adunarea din Hălmașiu

Dumineca trecută a avut loc în frunțașă comună Hălmașiu o adunare populară a partidului național țărănesc, la care au luat parte sătenii din Hălmașiu și jur în număr foarte mare.

Adunarea atât de bine reușită a fost deschisă de dl Ioan Giurgiu președintele organizației plasei Hălmașiu, după care au luat cuvântul Dni senator Dr. E. Veliciu și deputat Alex. Vlad, a căror cuvântări, cari au demonstrat țaria guvernului țărănimei și binefacerile lui aduse cauzei obștești și în special plasei Hălmașiu, au fost îndelung ovăționate de cei prezenți.

S'a făcut în deosebi o caldă manifestație de simpatie dlui deputat Alexandru Vlad, care s'a interesat de aproape de nevoile țărănimei noastre din ținutul Hălmașiu, căutând satisfacerea tuturor cererilor îndreptățite a sătenilor din acel ținut, exoperând de multe ori sprijinul statului și județului pentru ridicarea economică și culturală a aceluși ținut.

După adunare parlamentarii noștri s'au întreținut individual cu alegătorii lor din acele ținuturi. Rep.

Roata volnicilor va fi centrul de forță al naștunii! Toți flinerii cinstiți să se grăbească a se înscrie!

— **Lăptăria agricultorilor din Arad, str. Andrei Mureșianu No. 7-9, telefon No. 459, oferă Onor. public consumator laptele pasteurizat și cel nesmântănit cum și delicioasele derivate preparate de experți în uzinele lăptăriei**

Dirjecțiunea

Citiți și răspândiți „Românul“

Rugăm pe abonații noștri, cu abonamentul în restanță să binevoiască a-l achita fără întârziere. Aceea rugăminte către cei în restanță cu achitarea publicațiilor.

Politice.

Retragerea dlui Mihai Popovici

D. Mihai Popovici, ministrul de finanțe și a prezentat demisia din guvern, ceea ce primul ministru d. Iuliu Maniu a acceptat. Motivele invocate de d. M. Popovici spre a și susține retragerea, îi fac deosebită onoare. Muncitor asidu, cu cea mai reală activitate și cu cele mai prețioase aporturi la propășirea țării d. Popovici se retrage pentru motivul că este în raport de rudenie, cu Inaltul Regent C. Sărățeanu. D sa n'a vrut să atragă, din această pricină, nici un fel de suspiciune asupra guvernului din partea opoziției, care, dealtfel, cu toată corectitudinea și realele servicii aduse țării de dsa, nu s'a obținut a face însinuări asupra acestui raport deși incompatibilitate nu există.

Primul ministru și toți ceilalți foști colaboratori ai săi îl regretă, dar îl regretă țara, căci neobosit, în scurtul timp de activitate ministerială el a fost acela care a realizat împrumutul de stabilizare, a pus ordine în bugetul statului, a reorganizat Ministerul de Finanțe. A apărat interesele țării în străinătate și a impus, în țară, respect pentru bnnul public și a stărpit risipa.

D. Voicu Nișescu, ministrul Ardealului, a fost incredințat cu conducerea Ministerului Comunicațiilor, d. N. Costăchescu, ministrul instrucțiunii, conduce, pe timpul cât va lipsi d. Iunian din țară, ministerul justiției.

Neînțelegeri în guvern? În ultimul timp s'au răspândit în țară fel și fel de svonuri tendențioase despre o neînțelegere ce ar exista în sânul guvernului, neînțelegere provocată de o pretinsă încordare de raporturi între naționalii ardeleni și țărăniștii regățeni. Svonuri neintemeiate. Partidul național țărănesc este un întreg bine încheat și bine legat de interese cari sunt comune ardelenilor și regățenilor deopotrivă. Cei ce răspândesc astfel de svonuri ar voi, de bună seamă, să existe atare neînțelegere, care ar mâna apa pe moara lor. Iluzii deșarte.

Serbările centenare ale eparhiei Arad

Programa festivităților

După cum am anunțat în no. nostru trecut, la 26 crt. se va serbătorii împlinirea a 100 ani dela așezarea întâiului episcop Român, *Nestor Ioanovici*, în scaunul episcopesc din Arad.

Astăzi suntem în plăcuta situație de a publica programul serbării cari se promit a fi fastuoase și de un cadru potrivit importanței evenimentului ce s'a petrecut acum 100 de ani, când Românii, văzându-se periclitați de o sârbizare prin conducătorii sârbi ai bisericii ortodoxe de pe aceste meleaguri, au cerut și obținut, prin multe lupte și jerte, aduse de bărbații luminați ai vremurilor, seapararea bisericii Ortodoxe Române de cea sârbească.

Iată programul;

I. In catedrala episcopiei: la orele 8^{1/2} a. m. Sfânta liturghie cu pontificarea P. Sf. Sale Părintelui dr. Grigorie Gh. Comșa. La orele 11 a. m. Doxologie de mulțumită și Parastas pentru răposaii Episcopi ai Aradului — cu predica ocazională.

II. La Arad-Gaiu. După săvârșirea sf. Liturghii la orele 9^{1/2} a. m. Doxologie și Parastas, cu asistența unei Delegații din membrii Adunării eparhiale, și cu cuvântarea ocazională a unuia dintre delegați.

La Palatul Cultural. La orele 12: Ședința festivă a Adunării eparhiale. 1. Cuvântarea festivă de deschidere a P. Sf. Sale Grigorie. 2. Salutul din partea delegațiilor bisericești, civili și militari. 3. Disertație comemorativă despre episcopul Nestor Ioanovici, de dr. Gh. Ciuhandu. 4. Moțiune de comemorare prezentată de d. V. Goldiș. 5. Incheierea ședinței.

La orele 5 d. m. — tot la Palatul Cultural:

Concertul religios al Societății „Armonia“ în cadrul căreia I. P. Cuvioșia Sa Părintele Arhim. Policarp Morușca va ținea o conferință religioasă.

Tinăretul Chemarist din Arad, a hotărât ca chemaristii cu domiciliul în Arad să se întrunească săptămânal, în ziua de Marți, în localurile clubului Naț.-Țărănesc, la orele 20.

— Trăiți băeți, salută generalul.

— Să trăiți!! răspunderă bateriile. Comandantul își dădu raportul și în urmă generalul începu să controleze amănunțit, armatura, îmbrăcămintea și bocancii soldaților. Se interesă de hrană, de sănătate de curățenie. Incepu la bateria lui Nae. Acesta salută militărește și se ținu mereu în urma generalului.

— Trăiți don general, asta-i Ion Tîpirig, din Gorj, aista i din Fălciu, Petre Topor cel mai bun trăgător, astănlant e Ilie Piper din Ciuc și așa ținu majurul Nae să l prezinte pe nume pe fiecare soldat. Admirase și generalul memoria lui Nae, dar n'a spus o. Asta i, continuă Nae, Ion Berbec din Tecuci, asta Carp Serafim din Suceava... N au terminat cu toată bateria și generalul se detela o parte de-l chemă pe comandant. Acesta la toate dădea semne de aprobare. Era vorba de Nae. Observă și el de cine e vorba și și mai răsuci

mustașa. „Asta o fi ca asta, dar asta o se iese bine, asta“... își zicea aruncând o privire către general.

— Plotonier, de când ești la baterie? întrebă generalul pe Nae.

— Trăiți,, sunt de zece ani.

— Foarte bini. Dle căpitan, se în toarse generalul către căpitan, acestui plotonier îi dai concediu după voe. Când generalul era să treacă la cealaltă baterie, se auzi o voce din coada coloanei.

— Triți, don C...Che...Chenerar, pi mini nu fost prizintat don, Majur, dați v..vhoie să me prezint... toată bateria a rămas trăsniță, că vocea era a lui Samu. Nae era cât p'aci să 'njure dar cuvintele n'au mers mai departe de buze. Generalul se 'ntoarse în direcția de unde vinea vocea.

— Are cineva vre o reclamație? Să iese! Comandă generalul. Și Samu se execută. Eși din coloană, se trasă în drepti cum îl instruiseră majurul Nae și vroii să 'nceapă. Majurul Nae însă o luă 'nainte.

— Aista e băiatul hahamului din

Maramureș, Samu Goldvein, planton la infirmerie...

— Aaa, nu, nu, aiasta nu-i igaz, don C...Che...Chenerar. thata. dija mutat di mult... se indignă Samu.

— Da, da vroiam să vă spun dom nule general, se corectă majurul, — tată s' o s'a mutat...

Dar mama nu! Ia sthe tot acolo nu în Maramureș, numa' la Sighet.. io știu dija mai bini.. Majurul Nae se supără foc dar n'avea ce face și se su părau și ofițerii. Generalul găsi că-l distrează cazul și ascultă cu răbdare.

— Dm le general, să trăiți, asta-i cel mai pr... Era să spue Nae.

— Io don general, erupse Samu, — vreau să fac o mărturisire dija, dom plotoner azi chind făcut inspecție spus la noi... Generalul deveni mai atent. Se astepta la o reclamație împotriva Majurului si poate că s'ar fi făcut dacă Nae nu și ar fi păstrat prezența de spirit.

— Triți don general, acest Samu este un băiat cuminte, execută ordinele, m'ascultă și azi l-am laudat în fața bateriei. Se corectă acum Nae văzându-și memoria amănunțată.

— Așa este? Intrebă din nou generalul.

— Așa i, don C...Che...Chenerar don plotonier ari driptate, răspunse Samu radios.

— Ei, Samu, fiindcă i așa îți dau o permlsie de 5 zili, să mergi la Sighet, spuse generalul cu satisfacție că aude de bine despre un evreu, și trecu la cealaltă baterie.

— Inspecția trecu. Samu numai de cât fugi după plotonie.

— Don majur, don majur, stai țiri don majur...

— Ei al naibii de evreu, strigă surprins majurul, imi făcuși acușia una boacănă, lasă că ți-oi găsi eu ac pentru cojocul tău...

— Don majur, nu fi cu supurare, io chind vozut che ma taluță nu me prezint și po mine...

— Taci din gură!

— Don majur, nu i nimica bai. Io tăcut și tu chepetat che laudat don general. Tu tecut și io chepetat permission acase la Sighet. La mai mare don majur, la mai mare! Și Samu se luă spre dormitor să pacheteze.

p. g. p.

Doamnelor!

Corsete pentru pânțece și sâni, șireturi de gumă, corsete pt. pânțece diormate, peptare în mare asortiment și cu prețuri ieftine se pot căpața la

IRMA PILCZ,

Arad Str. Eminescu 14. — Voiajori nu am

Economice - Financiare

Balanța noastră comercială. Terminându-se socotelile importului și a exportului nostru de pe luna August, s'a constatat, că exportul a fost mai mare decât importul cu suma de aproape 200 milioane Lei, deci pe aceasta lună balanța noastră comercială este activă. Faptul acesta este dovada reală a îmbunătățirii vieții noastre comerciale. In cercurile financiare e tare credința, că până la finea anului se va ameliora simțitor starea comercială.

De sine se înțelege, că intensificându-se comerțul, se va simți o ameliorare și la încasările fiscoale și în starea fiduciară a țării.

Monede noi. Suntem informați, că pentru ușurarea schimbului, s'a decis să se bată piese de metal de 5 și 20 Lei. Piesele noi sunt comandate la Monetăria Engleză, care după mai multe încercări, a găsit un aliaj cu totul potrivit pentru baterea banilor.

Din piese de 5 Lei s'a comandat Lei 60.000.— iar din cele de 20 Lei pentru 50.000.— Lei și o parte din ele vor fi puse în circulație încă înainte de Sărbătorile de Crăciun.

Imprumut pentru Cooperative. Banca Centrală a Cooperativelor, în urma tratativelor avute în Paris cu un grup bancar, i a reușit a obține un imprumut de Lei 500 milioane. Aceasta sumă va fi distribuită decurând cooperativele sătești în scopul de a ajuta agricultorii lipsiți, ca să nu fie nevoiți a și vinde cerealele pe prețul scăzut de azi.

La Banca Națională a României în luna Septemvrie s'a sporit stocul de aur cu Lei 92 milioane, urcându-se acoperirea aur la 28%, iar acoperirea totală la 47%.

Deasemenea ni se anunță, că în ultima săptămână, biletele de bani din circulație au fost majorate cu 80 milioane, ajungând stocul biletelor la suma de 21.471 milioane Lei.

Aceasta îmbucurătoare ameliorării financiare, incontestabil, contribuie foarte mult la îmbunătățirea raporturilor economice din întreaga țară.

Convenție comercială. In săptămâna trecută s'a încheiat contractul comercial cu Polonia, în care se prevăd o mulțime de favoruri pentru exportul nostru în Polonia și Statele nordice. Aceasta convenție este menită să încurajeze în deosebi comerțul nostru de fructe și produsele lor. Se speră că

în scurt timp, producătorii vor putea valoriza satisfăcător fructele, cari până acum, din lipsa exportului se vindeau cu mult sub prețul lor normal.

Comerțul cerealelor. In ultimile zile se constată, că pe toate piețele străine, prețul cerealelor tinde spre urcare. Aceasta se datorește parte, faptului, că atât în Canada cât și Argentina, recolta anului curent, din cauza secetei, va fi mai slabă decât în anul trecut; iar pe de altă parte, producția străină, mai bine zis locală, din cauza consumației, se micșorează, și astfel, țările din apus, deja încep să caute cerealele.

La noi în țară, cerealele au cel mai bun preț în porturi, unde prețul este același, ca pe piețele mondiale. Se speră însă, că prin măsurile și înlesnirile proiectate de Guvern, în scurt timp se va uniformiza prețul peste întreaga țară.

Schimbul în conducerea băncii „Victoria“ D. Em. Comșa, directorul general al Băncii „Victoria“ părăsește postul său, pe care l-a ocupat în mod provizoriu. Conducerea băncii o va lua tot provizoriu Dl. Zancov actualul director al băncii Naționale a României din Arad.

Se crede că acest schimb s'a făcut din motivul, că Banca Națională intenționează să sprijinească mai intensiv sanarea „Vicioiei“.

Doleanțele impro-prietărilor

Zilele trecute o ceată de săteni pierdeau vreme pe marginea trotuarului orașului. Intrebați de unul din redactorii noștri asupra rostului lor în oraș sătenii au dat următoarea lămurire asupra căreia atragem atențiunea autorităților în drept.

Inproprietăriți în apropierea comunei Macea cu câte un lot de 8 sau 10 jugăre de pământ și 1/2 jug. loc de casă, Consilieratul Agricol ie-a luat acum terenurile cu aceea că le va schimba cu altele. Apropiindu-se timpul lucrului de toamnă sătenii au cerut Consilieratului Agricol să efectueze schimbul, dacă acesta este legal, pentru că dânsii să poată începe lucrul. Ori Consilieratul Agricol pare a fi foarte greoi în rezolvirea chestiunii care cu trecerea timpului, va ieși din actualitate sătenii neputând să execute lucrările de toamnă. Redactorul nostru a în demnat pe săteni să retragă procura dată unui avocat, spre a exopera schimbul și peste tot, impro-prietărirea.

Deși legal îndreptățiți, sătenilor li s'a sugerat luarea unui avocat tocmai din partea unui funcționar obligat să i servească.

Repartizarea fondului acordat școlilor minoritare

Ministrul instrucțiunii a acordat un fond de 25 milioane lei pentru ajutoarea școlilor minoritare. Acest fond s'a repartizat în proporția următoarelor cote:

Școlile romano catolice 34 părți, cele reformatate 10 părți, evanghelice 29 p., unitare 1.60 p., israelite 16.5 p., ortodoxe sârbești 1 p., bulgare 3 p., mohamedane 0.7 p., grecești 0.5 p., armenesti 0.16 p., rutene 0.66 p., polone 0.38 p., rusești 1.1 p.

In zilele trecute s'au descoperit la o societate bucureșteană mari fraude, în urma cărora statul a fost frustrat de sute de milioane.

In fruntea acestei societăți sunt persoane cari au contat în politica de până ieri și instrucția tribunalului de Ilfov, care a operat câteva arestări până acum, promite să aducă surprize.

Nr. 917/1929.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința amatorilor, că în ziua de 7 Noemvrie oarele 10 a. m. 1929 se va ține în localul primăriei din Hălmagiu licitație publică în conformitate cu art. 72 și următorii din legea contabilității publice pentru furniturile, transporturile, lucrările și arăndările de mai jos:

1. Lemne de foc pentru primărie.
  2. Registre și imprimare.
  3. Facerea gardului la primărie.
  4. Repararea podețelor.
  5. Confectionarea vestimentelor și ghetelor guarzilor comunali.
  6. Darea în chirie a cărăușitului comunal.
  7. Darea în arendă a vămii târgului comunei Hălmagiu.
  8. Darea în arendă a încasării taxelor dela abatorul comunei.
  7. Aprovizionarea cu petrolul necesar pentru luminatul primăriei.
- Hălmagiu, la 7 Octomvrie 1929.
Primăria comunei.

No. 1524/1929.

Dela notariatul Vărădia de Mureș.

Publicațiune

Se publică licitație pe ziua de 24 Octomvrie 1929 oarele 9 înainte de de masă la notariatul cercual din Vărădia de Mureș pentru darea în întreprindere:

1. Renovarea casarmei de jandarmi

din comuna Vărădia de Mureș.

2. Construirea gardului de împrejurare a școlii primare a comunelor Vărădia de Mureș, Stejar și Mocioni.

3. Pregătirea fântânilor necesare la școlile susamintite.

4. Pregătirea șoproanelor de lemne, cotețelor și cocinelor precum și cuptoarelor de pregătit pâine.

Licitațiunea se va ține pe lângă respectarea d spozițiunilor cuprinse în Art. 72 83 din Legea Contabilității Publice. Condițiunile de licitație se pot vedea în orice zi de lucru în oarele oficioase în biroul primăriei.

Vărădia de Mureș la 5 Oct. 1929.
Notar.

No. 500/1929.

Primăria comunei Variașul.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința publică, că în ziua de 2 Noemvrie 1929, se va ține în localul primăriei, la ora 9 a. m., licitațiune pentru furnizarea materialului luminos și metalic precum și requizitele necesare, construirii liniei telefonice Variașul - Turnu.

Cei ce doresc să participe la aceasta licitație își vor înainta ofertele lor, închise și sigilate, însoțite de o garanție în numerar sau efecte garantate de stat în măsură de cel puțin 5% a costului dupe deviz până în ziua licitațiunii.

Condițiunile amănunțite se pot vedea în orelor oficiale în biroul notarului comunal.

Primar:
Pintér

Notar:
Indiscirabi

Redactor responsabil:
I. ARDELEAN

Escursiunile
cu automobilul sunt minunate. Dar val, une-ori survine câte o pană.

Vremea trece repede, cefind:

Cel mai frumos vopsește și curăță firma **Hoszpodar,** atelier aranjat cu mașini cu putere motorică, A R A D, strada Stroescu No. 13. —:

CINEMA CENTRAL

Srada Rusu-Sirianu

Duminică 20 Oct. a. c.

Print și călăuză

In rolul principal: HARRY LIEDTKE

Inceputul reprezentațiilor oarele 5, 7, 9 p. m.

Cinema ELIT

din pădurița orașului

Duminică 20 Oct. a. c.

OCCIDENT

In rolul principal: Ia ques Catehen, Clancăia Kitrix

Inceputul reprezentațiilor oarele 5, 7, 9 p. m.